בשהחמין מחלוקת. אבל בשאר החמין רבי יהודה מודה דאינו פורש הוא ורבנן אפילו בשהחמין פליגי: ומתניתין רבי יהודה היא, ובשאר החמין לא בעי רב נחמן לאוקמי לפלוגתייהו ותיקום מתניתין כרבנן דקסבר ר"ג דכיון דבשאר מגא אינא כדי מדחו קא מיירי אי לא החמין לא מחייב עליה רבי יהודה:

בשהחמין מחלוקת ותנינן ר' יהודה וכן א"ר יוסי ברבי חנינא בשהחמין מחלוקת, וא"ר נחמן אמר רבה בר אבוה "חמר שלקדו בכסף מעשר ולבסוף החמיץ קנה מעשר, מ"ט איגלאי מילתא למפרע דפירא הוא, אלא מתניתין דקתני 'החמיץ אין', לא החמיץ לא? דלמא אי שבקיה הוה מחמיץ? אמר רבה כששייר ממנו בכוס ולא החמיץ, רבא אמר רבא מני ר' יוחנן בן נורי היא דתנן ג' לוגין מים חסר קורטוב שנפל לתוכן קורטוב יין ומראיהן כמראה יין ונפלו למקוה לא פסלוהו. ג' לוגין מים חסר קורטוב שנפל לתוכן קורטוב חלב ומראיהן כמראה מים ונפלו למקוה לא פסלוהו רבי יוחנן בן נורי אומר הכל הולך אחר המראה לאו א"ר יוחנן בתר חזותא אזלינן הכא נמי זיל בתר חזותא, וטעמא וחזותא דהאי-מיא גינדו: ופליגא דרבי אלעזר דא"ר אלעזר הכל מודים שאין מפרישין עליו ממלום אחר אא"כ החמיץ קסבר בלא החמיץ מחלוקת ועד כאן לא מחייב רבי יהודה אלא מניה וביה אבל מעלמא לא דלמא אתי לאפרושי מן החיוב על הפטור ומן הפטור על החיוב: ת"ר "התמר עד שלא החמיץ

משיק

רבא אמר הא מני רבי יוחנן בן נורי היא. רבא בא לומר שאפילו לפסול את המקוה כרבי יוחנן בן נורי אמר שלשה לוגין מים חסר קורטוב שנפל לתוכן קורטוב חלב חייב כמים לפסול את המקוה כיון דטעמא וחזותא מיא והכא נמי טעמא וחזותא מיא ואף ע"ג דלא דמי לגמרי דהתם אותו חלב אין סופו להיות בו טעם חלב וגם לא היה נקח בכסף מעשר אבל הכא סופו שיהיה בו טעם יין כשיחמיץ והמים עצמם נחשבים יין להיות נקחים בכסף מעשר כדאמר בעירובין (דף מ:) בשכר לרבות תמר משיחמיץ מ"מ מדקדק רבא כיון דאפילו חלב עצמו נחשב כמים להשלים שיעור שלשה לוגין לפסול את המקוה ס"ה הכא הוה פוסל את המקוה אע"ג דסופו להחמיץ כיון דהשתא מיהא טעמא וחזותא מיא: **וטעמא** וחזותא דהאי מיא מינהו. אע"פ שלא הזכיר רבי יוחנן בן טורי אלא חזותא מ"מ צריך שלא יהא בו טעם יין ולכך נקט רבא טעמא וחזותא דפשיטא דיין לכן שהיה דומה למים לא היה פוסל את המקוה ואפילו מזוג בג' לוגים מים והא דלא נקט רבי יוחנן בן טורי הכל הולך אחר המראה למאן דגרים ברישא מטות (דף ג:) חסר קורטוב דמשמע הא יש בו ג' לוגין פוסל את המקוה ואף ע"ג דמראיהן יין ובא רבי יוחנן בן טורי לאוקמי גם על רישא ואומר דאין פוסל כיון שיש בו מראה יין אע"פ שיש בו טעם מים לכך לא הזכיר טעמא אלא מראה ומאן דלא גרים ברישא חסר קורטוב דהשתא לא "קא"ר יוחנן בן טורי אלא אפילו נקט מראה לאומר דבין ברישא בין בסיפא אולך אחר המראה כלומר כי היכי דמוזה ליה ברישא דאזלינן אחר המראה אודי ליה נמי בסיפא דאזלינן בתר טעמא ומראה:

ופליגא דר' אלעזר דאמר ר' אלעזר הכל מודים כו'. וא"ת אמאי פליג הא אמר שפיר כרב נחמן דהכי קאמר אע"ג דר' יהודה מחייב במעשר מדהחמיץ מ"מ שפוטו להחמיץ מודה דאין מפרישין עליו מתמר אחר אלא מ"כ החמיץ זה וזה משום ד) דלמא זה סופו להחמיץ וזה אין סופו להחמיץ והוה ליה כו' וי"ל דלכך קאמר דפליגי דמשמע דאפילו בין רבנן בין רבי יהודה שאפילו רבנן ס) אמרו זה הלשון שאין מפרישין עליו ממקום אחר אלא מ"כ החמיץ אבל החמיץ מפרישין וכ"ב נחמן דמוקי פלוגתייהו בהחמיץ סבר פמרי רבנן אפי' החמיץ: **התמר** עד שלא החמיץ משיקו במים ומיהו מהחמיץ אין משיקו במים. וא"ת לרב נחמן דהשיב ליה פירי בשפוטו להחמיץ אע"ג דלא החמיץ אמאי לא כרבי יהודה ולא כרבנן וי"ל "(סיפא) עד שלא החמיץ דהכא אין סופו להחמיץ משייר ממנו בכוס ולא החמיץ כדפרישית לעיל עד שלא החמיץ דמתניתין הכא

בשהחמיץ מחלוקת. ולא דוקא בשהחמיץ אלא כיון שסופו להחמיץ אע"ג דלא החמיץ כדאמר בסמוך ובודאי יין חשיב לר' יהודה מדנקט בכסף מעשר ואפילו יש בו ג' לוגין מים מלבד היין אינו פוסל את המקוה (ה) כי היכי דנחשבינן המים כפרי להיות נקחים בכסף מעשר לענין מקוה כמי נחשבים כפרי ולא פסלי ליה ואין לומר הא דנקחין משום דהוו כקנקן שנקח אגב היין* לא דמי דעל ידי הקנקן משומר היין אבל במים שבתמר אין נקחין אלא משום דחשיב היין לפי שיש בה טעם כמו יין מזוג ואפילו למאן דאמר חסר קורטוב ברישא במשנה דמייתי בסמוך הא אלא לוגין אל מים פסלי ליה לא דמי דהתם ליכא טעמא דחמרא אלא חזותא לבד ולא חיישינן בחזותא כיון דליכא טעמא אבל הכא דליכא טעמא חמרא מזגא איקרי והיכא דלא החמיץ חשיב ליה כולהי מים מדפוסלין את המקוה לספק מים שאובין למקוה כשר: **ומתני'** רבי יהודה היא. והא דלא מוקי פלוגתייהו בשאר החמין ומתניתין כרבנן משום דאף רבי יהודה היה פוטר בלא החמיץ: **דלמא** אי שבקיה הוה מחמיץ.

ולו אחין נקחין בכסף מעשר פריך דבדין הוא דאין נקחין מסקנא אלא אפוסל את המקוה פריך דמסקא אין לפסול כדתניא בתוספתא* מקוה שהגיעו ריקן ובא ומלאו מלא כשר מפני שהוא ספק מים שאובין למקוה וכן מוכח בכמה משניות: **רבא** אמר הא מני רבי יוחנן בן טורי היא. רבא בא לומר שאפילו לפסול את המקוה כרבי יוחנן בן טורי דאמר שלשה לוגין מים חסר קורטוב שנפל לתוכן קורטוב חלב חייב כמים לפסול את המקוה כיון דטעמא וחזותא מיא והכא נמי טעמא וחזותא מיא ואף ע"ג דלא דמי לגמרי דהתם אותו חלב אין סופו להיות בו טעם חלב וגם לא היה נקח בכסף מעשר אבל הכא סופו שיהיה בו טעם יין כשיחמיץ והמים עצמם נחשבים יין להיות נקחים בכסף מעשר כדאמר בעירובין (דף מ:) בשכר לרבות תמר משיחמיץ מ"מ מדקדק רבא כיון דאפילו חלב עצמו נחשב כמים להשלים שיעור שלשה לוגין לפסול את המקוה ס"ה הכא הוה פוסל את המקוה אע"ג דסופו להחמיץ כיון דהשתא מיהא טעמא וחזותא מיא: **וטעמא** וחזותא דהאי מיא מינהו. אע"פ שלא הזכיר רבי יוחנן בן טורי אלא חזותא מ"מ צריך שלא יהא בו טעם יין ולכך נקט רבא טעמא וחזותא דפשיטא דיין לכן שהיה דומה למים לא היה פוסל את המקוה ואפילו מזוג בג' לוגים מים והא דלא נקט רבי יוחנן בן טורי הכל הולך אחר הטעם והמראה למאן דגרים ברישא מטות (דף ג:) חסר קורטוב דמשמע הא יש בו ג' לוגין פוסל את המקוה ואף ע"ג דמראיהן יין ובא רבי יוחנן בן טורי לאוקמי גם על רישא ואומר דאין פוסל כיון שיש בו מראה יין אע"פ שיש בו טעם מים לכך לא הזכיר טעמא אלא מראה ומאן דלא גרים ברישא חסר קורטוב דהשתא לא "קא"ר יוחנן בן טורי אלא אפילו נקט מראה לאומר דבין ברישא בין בסיפא אולך אחר המראה כלומר כי היכי דמוזה ליה ברישא דאזלינן אחר המראה אודי ליה נמי בסיפא דאזלינן בתר טעמא ומראה:

ופליגא דר' אלעזר דאמר ר' אלעזר הכל מודים כו'. וא"ת אמאי פליג הא אמר שפיר כרב נחמן דהכי קאמר אע"ג דר' יהודה מחייב במעשר מדהחמיץ מ"מ שפוטו להחמיץ מודה דאין מפרישין עליו מתמר אחר אלא מ"כ החמיץ זה וזה משום ד) דלמא זה סופו להחמיץ וזה אין סופו להחמיץ והוה ליה כו' וי"ל דלכך קאמר דפליגי דמשמע דאפילו בין רבנן בין רבי יהודה שאפילו רבנן ס) אמרו זה הלשון שאין מפרישין עליו ממקום אחר אלא מ"כ החמיץ אבל החמיץ מפרישין וכ"ב נחמן דמוקי פלוגתייהו בהחמיץ סבר פמרי רבנן אפי' החמיץ: **התמר** עד שלא החמיץ משיקו במים ומיהו מהחמיץ אין משיקו במים. וא"ת לרב נחמן דהשיב ליה פירי בשפוטו להחמיץ אע"ג דלא החמיץ אמאי לא כרבי יהודה ולא כרבנן וי"ל "(סיפא) עד שלא החמיץ דהכא אין סופו להחמיץ משייר ממנו בכוס ולא החמיץ כדפרישית לעיל עד שלא החמיץ דמתניתין הכא

בשהחמיץ מחלוקת. ולא דוקא בשהחמיץ אלא כיון שסופו להחמיץ אע"ג דלא החמיץ כדאמר בסמוך ובודאי יין חשיב לר' יהודה מדנקט בכסף מעשר ואפילו יש בו ג' לוגין מים מלבד היין אינו פוסל את המקוה (ה) כי היכי דנחשבינן המים כפרי להיות נקחים בכסף מעשר לענין מקוה כמי נחשבים כפרי ולא פסלי ליה ואין לומר הא דנקחין משום דהוו כקנקן שנקח אגב היין* לא דמי דעל ידי הקנקן משומר היין אבל במים שבתמר אין נקחין אלא משום דחשיב היין לפי שיש בה טעם כמו יין מזוג ואפילו למאן דאמר חסר קורטוב ברישא במשנה דמייתי בסמוך הא אלא לוגין אל מים פסלי ליה לא דמי דהתם ליכא טעמא דחמרא אלא חזותא לבד ולא חיישינן בחזותא כיון דליכא טעמא אבל הכא דליכא טעמא חמרא מזגא איקרי והיכא דלא החמיץ חשיב ליה כולהי מים מדפוסלין את המקוה לספק מים שאובין למקוה כשר: **ומתני'** רבי יהודה היא. והא דלא מוקי פלוגתייהו בשאר החמין ומתניתין כרבנן משום דאף רבי יהודה היה פוטר בלא החמיץ: **דלמא** אי שבקיה הוה מחמיץ.

ולו אחין נקחין בכסף מעשר פריך דבדין הוא דאין נקחין מסקנא אלא אפוסל את המקוה פריך דמסקא אין לפסול כדתניא בתוספתא* מקוה שהגיעו ריקן ובא ומלאו מלא כשר מפני שהוא ספק מים שאובין למקוה וכן מוכח בכמה משניות:

רבא אמר הא מני רבי יוחנן בן טורי היא. רבא בא לומר שאפילו לפסול את המקוה כרבי יוחנן בן טורי דאמר שלשה לוגין מים חסר קורטוב שנפל לתוכן קורטוב חלב חייב כמים לפסול את המקוה כיון דטעמא וחזותא מיא והכא נמי טעמא וחזותא מיא ואף ע"ג דלא דמי לגמרי דהתם אותו חלב אין סופו להיות בו טעם חלב וגם לא היה נקח בכסף מעשר אבל הכא סופו שיהיה בו טעם יין כשיחמיץ והמים עצמם נחשבים יין להיות נקחים בכסף מעשר כדאמר בעירובין (דף מ:) בשכר לרבות תמר משיחמיץ מ"מ מדקדק רבא כיון דאפילו חלב עצמו נחשב כמים להשלים שיעור שלשה לוגין לפסול את המקוה ס"ה הכא הוה פוסל את המקוה אע"ג דסופו להחמיץ כיון דהשתא מיהא טעמא וחזותא מיא: **וטעמא** וחזותא דהאי מיא מינהו. אע"פ שלא הזכיר רבי יוחנן בן טורי אלא חזותא מ"מ צריך שלא יהא בו טעם יין ולכך נקט רבא טעמא וחזותא דפשיטא דיין לכן שהיה דומה למים לא היה פוסל את המקוה ואפילו מזוג בג' לוגים מים והא דלא נקט רבי יוחנן בן טורי הכל הולך אחר הטעם והמראה למאן דגרים ברישא מטות (דף ג:) חסר קורטוב דמשמע הא יש בו ג' לוגין פוסל את המקוה ואף ע"ג דמראיהן יין ובא רבי יוחנן בן טורי לאוקמי גם על רישא ואומר דאין פוסל כיון שיש בו מראה יין אע"פ שיש בו טעם מים לכך לא הזכיר טעמא אלא מראה ומאן דלא גרים ברישא חסר קורטוב דהשתא לא "קא"ר יוחנן בן טורי אלא אפילו נקט מראה לאומר דבין ברישא בין בסיפא אולך אחר המראה כלומר כי היכי דמוזה ליה ברישא דאזלינן אחר המראה אודי ליה נמי בסיפא דאזלינן בתר טעמא ומראה:

ופליגא דר' אלעזר דאמר ר' אלעזר הכל מודים כו'. וא"ת אמאי פליג הא אמר שפיר כרב נחמן דהכי קאמר אע"ג דר' יהודה מחייב במעשר מדהחמיץ מ"מ שפוטו להחמיץ מודה דאין מפרישין עליו מתמר אחר אלא מ"כ החמיץ זה וזה משום ד) דלמא זה סופו להחמיץ וזה אין סופו להחמיץ והוה ליה כו' וי"ל דלכך קאמר דפליגי דמשמע דאפילו בין רבנן בין רבי יהודה שאפילו רבנן ס) אמרו זה הלשון שאין מפרישין עליו ממקום אחר אלא מ"כ החמיץ אבל החמיץ מפרישין וכ"ב נחמן דמוקי פלוגתייהו בהחמיץ סבר פמרי רבנן אפי' החמיץ: **התמר** עד שלא החמיץ משיקו במים ומיהו מהחמיץ אין משיקו במים. וא"ת לרב נחמן דהשיב ליה פירי בשפוטו להחמיץ אע"ג דלא החמיץ אמאי לא כרבי יהודה ולא כרבנן וי"ל "(סיפא) עד שלא החמיץ דהכא אין סופו להחמיץ משייר ממנו בכוס ולא החמיץ כדפרישית לעיל עד שלא החמיץ דמתניתין הכא

מקוה ג: מקוה פ"ו מ"ה

ל"ת בגמ' אמר לא בבבא לאוקמה מתני' בחיל בכוס כדאוקמה רבה דאפילו בלא שייר ממי כי לא בחמיץ ומתני' דקתני וכו' ס"ה רש"ל

גירסת רש"ל ורב נחמן דאזל בתר בסוף כרבנן

הגהות הב"ח

(ה) תוס' ד"ה בשהחמיץ וכו' דכי היכי דמחשבינן כמים:

רש"ל

רש"ל

רש"ל

רבינו גרשום

דבא אמר הא מני ר' יוחנן היא. כלומר הא מני דתנן עד שלא החמיץ אינו נקח בכסף מעשר ר' יוחנן בן טורי שרולך אחר המראה דתנן שלשת לוגין מים חסר קורטוב מדה קטנה ומראיהן כמראה יין ונפלו למקוה לא פסלוהו כלומר משום דמראיהן כמראה יין ויין אינו פוסל את המקוה שלשת לוגין מים חסר קורטוב שנפל לתוכן קורטוב חלב ומראיהן כמראה מים ונפלו למקוה לא פסלוהו כלומר כיון דלא הוי מן המים ג' לוגין שלימים אע"פ שמראה כמראה מים לא פסלוהו: ר' יוחנן אומר הכל הולך אחר המראה כיון שמראיהן כמראה מים פסלוהו דהולך אחר המראה: נחמן ר' יוסי בר' חנינא כשהחמיץ מחלוקת (ו) פליגי דר' אלעזר: שאין מפרישין עליו. כלומר מן מעשר יין על התמר אלא אם כן החמיץ והכל מודים מפעמה זו אפי' ר' יהודה דמחייב אפי' שלא החמיץ. קסבר בלא החמיץ מחלוקת דר' יהודה ורבנן ומה דמחייב ר' יהודה לא מיחייב אלא מניה וביה כלומר להפרישו עליו מעשר מתמר עצמו שעדיין לא החמיץ אבל מתמר אחר אין מפרישין עליו שבא אתי לאפרושי מן המעשר על החיוב

עין משפט נר מצוה

קצו א מיי' פ"ו מה"מ מעשר שני ומעשר רבעי הלי' ו:

קצו ב ג מיי' פ"ו מה"מ מקואות הלי' ה הלי' ח סמג עשין רמח טור ש"ע י"ד ס' רלא סעיף כב:

מבנין

ב) נראה מני מתני' [פירוש מה:]

קצח ד מיי' פ"ב מה"מ טומאת אוכלין הלכה כד:

ל"ל דמודיעו לי כי מודו לי

ל"ל דמודיעו לי

ל"ל שיפרש

שיטה מקובצת

ה) עד שלא החמיץ פוסל את המקוה ואינו נקח. ג"ב ג"א בקצת פירושים פוסל את המקוה ולגבי מעשר שני הואיל וחזותא ומעמא מיא אינו נקח בכסף וכו': ד) משום דיש לתם מראה מים והכא נמי: ג) הואיל דאיכא שלשה לוגים מראה מים פסלי: ד) זה וזה משום דדלמא זה סופו להחמיץ: ה) שאמר' רבנן יאמרו זה הלשון:

נוסא

לגירסת תוס' במקום